

úvod

Prof. RNDr. Ivo Budil, Ph.D., DSc.

Úvodní slovo

Vědecká rada Západočeské univerzity v Plzni uděluje během svého listopadového slavnostního zasedání při příležitosti výročí obnovení demokracie v naší zemi čestný doktorát významné osobnosti mezinárodního vědeckého života. V roce 2010 byl takto oceněn profesor Marek Zvelebil, významný britský archeolog českého původu působící na univerzitě v Sheffieldu. Profesor Marek Zvelebil je čtenářům (kteří nejsou archeologové) představen v rozhovoru, jenž naleznou uvnitř čísla Act Fakulty filozofické ZČU. Na tomto místě musíme pouze konstatovat, že profesor Marek Zvelebil jezdí do Plzně řadu let, s místními badateli systematicky spolupracuje a jeho přednášky mají u posluchačů velký ohlas. Vedení Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni pokládalo proto za zcela logické a oprávněné navrhnout jej na výše uvedené ocenění.

Internacionalizace studia a výzkumu představuje pro Fakultu filozofickou Západočeské univerzity v Plzni naprosto přirozenou součást její existence. Univerzity měly již od středověku univerzalistické aspirace překonávající partikularismus a lokální politické či etnické zájmy. Univerzitní vzdělání zahrnovalo a mělo by zahrnovat i nadále iniciační proces, jehož prostřednictvím se jedinec učí kosmopolitismu, aniž se přitom zbavuje respektu a odpovědnosti vůči místu, ve kterém se zrodil. Univerzity tak náležely k institucím, které udržovaly jednotu západní civilizace i v době největších náboženských či nacionalistických vášní. České prostředí z různých důvodů, politických, kulturních nebo i geografických, zcela nepřivyklo myšlence, že kosmopolitismus není zradou národního bytí. Je v něm příliš hluboko zakořeněn chtonický předsudek o „opuštění, které je příčinou záhuby“. Zatímco Robinson

Crusoe se vystavoval největším rizikům v exotických krajích a jeho návraty do Anglie byly pouhými epizodami (a „bludný Holanďan“ již vlast nikdy nenavštívil, aniž ovšem přestal být „Holanďanem“), archetyp obrozeneckého češství, Švanda dudák, se po prvním bezvýznamném incidentu, nad nímž by příslušník otrlejšího národa pohrdavě mávl rukou, pokorně vrací „ze světa“ do rodné vsi, z níž se již raději nikdy nevzdálí.

Češi se na rozdíl od jiných západních národů v uplynulých staletích neúčastnili žádného koloniálního dobrodružství, a nemusejí je proto trápit traumata z domnělých či skutečných genocid a zločinů způsobených mimoevropským populacím (jediným územím, na kterém z vlastní vůle prováděli v minulosti „civilizační misi“, bylo Slovensko a Podkarpatská Rus). Nenaučili se ale přirozené solidaritě, která spojuje minority či diaspory rozptýlené po celém světě a jež zmnožuje síly a rozšiřuje rozhled národního státu. Zatímco takzvaná Polonia je globálním fenoménem, který činí z Polska mnohem vlivnější zemi, než by odpovídalo jeho reálnému hospodářskému a demografickému potenciálu, Česko na analogickou Boheimii rezignovalo. Vztah mezi krajany a původní vlastí charakterizuje příliš často lhostejná povýšenost na straně jedné a nedůvěra, žárlivost a závist na straně druhé.

Tento přístup je ovšem v současném světě anachronismem a žádné etnikum, které nechce být pohlceno vírem zesilující globální rivality, si jej nemůže dovolit. Kvalitní vysoké školy si jsou zmíněné skutečnosti vědomy a jejich půda má výrazně kosmopolitní charakter. Doufejme, že díky své vzdělávací činnosti dokážou změnit zažitá stereotypy a kolektivní mentalitu.

prof. RNDr. Ivo Budil, Ph.D., DSc.

příspěvky

Jana Břeská
Stanislav Holubec
Martin Kreidl
Martina Štípková
Jakub Maršálek
Ivona Mišterová
Hana Navrátilová
Bronislav Ostřanský
Dagmar Pospíšilová
Miroslav Šedivý